

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет
Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ
ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»
Спеціальність 013 Початкова освіта
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 3 вересня 2024 р.

Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі
Викладач (-і)	Доктор педагогічних наук, професор Струк А.В. Кандидат педагогічних наук, викладач Вербешук С.В.
Контактний телефон викладача	+380673707509 +380969973105
Е-mail викладача	anna.struk@pnu.edu.com svitlana.verbeshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі» є нормативним документом факультету педагогічної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, який розроблено кафедрою початкової освіти на основі освітньої програми підготовки здобувачів бакалавра відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, освітньо-професійної програми Початкова освіта. Програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансфернонакопичувальної системи (ЄКТС). Вона визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач «бакалавр» відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою дисципліни є забезпечити майбутнього вчителя початкової школи знаннями та вміннями формування в молодших школярів громадянської та інших компетентностей, власної ідентичності та готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної громадянської позиції на засадах демократії, поваги до прав і свободи людини, толерантного ставлення до оточуючих, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів, розроблення на цій основі нових підходів до формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкової школи.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – усвідомлення концепції громадянської та історичної освіти, принципів формування соціальної, громадянської, історичної та інших компетентностей спрямованих на формування діяльного члена громади та суспільства, який розуміє принципи та механізми функціонування суспільства, є вільною особистістю, яка визнає загальнолюдські й національні цінності та керується морально-етичними критеріями та почуттям громадянської відповідальності у власній поведінці, способи їх втілення в освітньому процесі початкової освіти; – створення умов для набуття успішного досвіду конструктивної взаємодії та громадянської поведінки, формування емоційно-ціннісного компоненту громадянської культури особистості; – оволодіння дидактико-методичними знаннями з навчальної дисципліни; – усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя; – створення умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студента; – реалізація виховного спрямування предмета з метою формування професійних рис і якостей особистості; – формування готовності до творчої активності у професійній діяльності. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

У результаті вивчення навчальної дисципліни у майбутніх вчителів початкової школи мають бути сформовані такі компетентності:

Інтегральна компетентність:

ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

Результати навчання:

ПР-1. Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-6. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-7. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання врахуванням регіональних умов їх освіти і виховання.

ПР-9. Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-18. Використовувати особливості регіонального освітнього середовища для ефективного навчання і виховання учнів початкової школи.

5. Організація навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин
-------------	--------------------------

Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
П'ятий	Початкова освіта	Третій	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
<i>Модуль 1. Загальні питання методики навчання громадянської та історичної освітньої галузі.</i> Тема 1. Громадянська та історична освітня галузь в системі початкової школи.	2	2	8
Тема 2. Громадянська та історична освітня галузь у змісті типових освітніх програм початкової школи.	2	2	10
Тема 3. Формування народознавчих і суспільствознавчих понять громадянської та історичної освітньої галузі.	2	4	10
<i>Модуль 2. Основні методичні засади формування громадянської та історичної освіти в молодших школярів у процесі навчання «Я досліджую світ».</i> Тема 4. Методи і прийоми навчання учнів початкової школи при вивченні громадянської та історичної освітньої галузі.	2	4	10
Тема 5. Форми організації навчального процесу при вивченні громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».	2	2	12
Тема 6. Використання новітніх технологій навчання громадянській та історичній освітній галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».	2	4	10
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://cutt.ly/YeXSdIpV																								
	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="3">Шкали оцінювання</th> </tr> <tr> <th>університетська</th> <th>національна</th> <th>шкала ЄКТС</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td>відмінно</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>80-89</td> <td rowspan="2">добре</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>70-79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60-69</td> <td rowspan="2">задовільно</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>50-59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26-49</td> <td>незадовільно (з можливістю повторного складання)</td> <td>FX</td> </tr> <tr> <td>1-25</td> <td>незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)</td> <td>F</td> </tr> </tbody> </table> <p>Поточний контроль відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання літератури, написання рефератів, розробка проєктів, написання</p>	Шкали оцінювання			університетська	національна	шкала ЄКТС	90-100	відмінно	A	80-89	добре	B	70-79	C	60-69	задовільно	D	50-59	E	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)
Шкали оцінювання																									
університетська	національна	шкала ЄКТС																							
90-100	відмінно	A																							
80-89	добре	B																							
70-79		C																							
60-69	задовільно	D																							
50-59		E																							
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX																							
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F																							

	<p>конспектів уроків. Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів, з них: 50 балів за написання заліку; 25 балів за поточне оцінювання; 5 балів – за контрольну роботу; 20 балів – за індивідуальні завдання.</p> <p>Здобувач може отримати додаткові бали за результати неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни, що відображають зміст окремих тем (але не більше 10 балів) відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://cutt.ly/yeXStrN9</p>
Вимоги до письмових робіт	Повне та послідовне розкриття питання і завдання роботи.
Семінарські/практичні заняття	Максимальна оцінка – 50 балів (25+10+10+5).
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 90% практичних завдань. При виставленні допуску до заліку враховуються навчальні досягнення здобувачів освіти (бали), набрані за виконання всіх видів робіт під час поточного контролю, а також бали за результати неформальної освіти. https://cutt.ly/QeXSxE0n
Підсумковий контроль	Залік (тест) Форма здачі: письмово.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Виконання письмових робіт у процесі вивчення навчальної дисципліни є обов'язковими для всіх здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Академічної доброчесності: дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: *Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника* (<http://surl.li/vystzz>); Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<http://surl.li/dyyhzw>); Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<http://surl.li/fhjzjz>); *Антикорупційною програмою* (<http://surl.li/wxotjj>).

Відвідування занять: порядок та організація контролю знань визначаються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<http://surl.li/omeveh>). Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<http://surl.li/ypfkxt>).

Неформальна освіта: можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>).

Рекомендовані платформи:

Онлайн-платформа Coursera;

Українська освітня платформа Prometheus.

Платформа для неформальної освіти в ПНУ:

Центр інноваційних освітніх технологій «PNU EcoSystem» <https://ciot.pnu.edu.ua/>;

Проектно-освітній центр «Агенти змін»

<http://agentyzmin.pnu.edu.ua/en/home/>.

8. Рекомендована література

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Постанова кабінету міністрів України від 21 лютого 2018р. № 87).

2. Луцан Н. І., Струк А. В. Вплив нової української школи на формування народознавчої компетентності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ». Науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2022. Вип. 13(18). С. 322-333. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/104>

3. Луцан Н.І., Струк А.В. Міждисциплінарна інтеграція як педагогічна умова професійної підготовки майбутніх педагогів. Науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки

та інновацій. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2022. Вип. 54. Т. 1. С. 154-156. URL:

<http://www.innovpedagogy.od.ua/54-1>

4. Нова українська школа: poradnik dla vchytela / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

5. Пометун О.І., Ремех Т.О. Практичний довідник учителя громадянської освіти. Київ, 2018. 96 с.

6. Ремех Т.О. Сутність і структура громадянської компетентностіучня нової української школи. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 34-41.

7. Струк А. В. Патріотичне виховання здобувачів освіти в умовах НУШ. Наукові інновації та передові технології (Серія «Педагогіка»): журнал. 2022. № 12(14) 2022. с. 357-367. URL:

<http://perspectives.pp.ua/index.php/ nauka/issue/view/102>

8. Струк А.В., Дубляк О.О. Особливості формування комунікативної культури молодших школярів у освітньому процесі початкової школи. Науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2023. Вип. 65. Т. 2. С. 40-43.

9. Струк А.В., Дубляк О.О. Формування комунікативної компетентності молодших школярів засобами мультимедійних технологій. *Вісник науки та освіти* (Серія «Педагогіка»). Київ, 2023. No 3(9). С. 553-563. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/4246>

10. Струк А., Росада А. Сучасні підходи до формування соціальної компетентності молодших школярів. Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи. *Збірник студентських наукових праць*. Електронне видання Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2022.С. 62-64.

11. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. К.: ТД «Освіта-центр +», 2018. 240 с.

12. Червінська І., Струк А., Притуляк О., Никорак Я. Медіатехнології як ефективний засіб підвищення якості освітнього процесу у закладах вищої освіти. *Освітні обрії*. 2022. Том 55. № 2. С. 69-73. URL:

<https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/issue/view/317>

13. Я досліджую світ: підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. заг. сер. освіти: ч.1 / Гільберг Тетяна та ін. Київ: Генеза, 2023. 112с.

14. Я досліджую світ: підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. заг. сер. освіти: ч.2 / Гільберг Тетяна та ін. Київ: Генеза, 2023. 112с.

15. Я досліджую світ: підруч. інтегр. курсу для 2 кл. закл. заг. сер. освіти: ч.1 / Гільберг Тетяна та ін. Київ: Генеза, 2019. 144с.

16. Я досліджую світ: підруч. інтегр. курсу для 2 кл. закл. заг. сер. освіти: ч.2 / Гільберг Тетяна та ін. Київ: Генеза, 2019. 144

17. Я досліджую світ: підруч. інтегр. курсу для 3 кл. закл. заг. сер. освіти: ч.1 / Гільберг Тетяна та ін. Київ: Генеза, 2020. 160с.

18. Я досліджую світ: підруч. інтегр. курсу для 3 кл. закл. заг. сер. освіти: ч.2 / Гільберг Тетяна та ін. Київ: Генеза, 2020. 160с.

19. Я досліджую світ: підруч. інтегр. курсу для 4 кл. закл. заг. сер. освіти: ч.1 / Гільберг Тетяна та ін. Київ: Генеза, 2021. 160с.

20. Я досліджую світ: підруч. інтегр. курсу для 4 кл. закл. заг. сер. освіти: ч.2 / Гільберг Тетяна та ін. Київ: Генеза, 2021. 160с.

Додаткова:

21. Гільберг Т.Г. Навчально-методичний посібник. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіт на засадах компетентнісного підходу. Київ : Генеза, 2019. 256 с. URL: <http://surl.li/ckqjic>

22. Гра по-новому, навчання по-іншому. Методичний посібник / Упорядник О. Рома – The LEGO Foundation, 2018. 44 с. URL: <http://nus.org.ua/news/monopublikovalo-posibnyky-z-vykorystannya-lego-u-pochatkovij-shkoli/>

23. Дослідницькі методи навчання у початковій школі. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VGiDYtg44yM>

професор кафедри початкової освіти А.В. Струк

викладач кафедри початкової освіти С.В. Вербещук